

ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜNDE AÇIK HATLAR SORUNU VE DÜZENLEYİCİ KARARLARIN ETKİLERİ

Bilge UZ*

ÖZET

Yetkilendirilmiş işletmeciler eliyle, tüketiciler ile imzalanan tip abonelik sözleşmeleri üzerinden sunulan elektronik haberleşme hizmetlerinin bir türü de GSM hizmetleridir. Açık hat sorunu ülkemizde, GSM işletmecileri tarafından sunulan ön-ödemeli mobil telefon hizmetlerinin aboneliği esnasında veya sonrasında kişiye ait kimlik bilgilerinin suistimal edilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Kişinin bilgisi ve/veya rızası olmadan o kişi adına açılan ve satışa sunulan ön-ödemeli bireysel hatlar olarak tanımlanabilen açık hatlar; kimlik bilgileri suistimal edilen kişilerin yanı sıra, hatların suç amaçlı kullanımları halinde kamu güvenliği açısından da bazı sorunlar yaratmaktadır. Elektronik haberleşme sektöründe konuya ilişkin alınan düzenleyici kararlar açık hatların azaltulmasının yanı sıra tüketicilerin ve kullanıcıların korunması amacının gerçekleştirilmesine de hizmet etmektedir. Düzenleyici kararlar kişilerin üzerlerine kayıtlı hatları sorgulamalarına ve tanımadıkları hatları kapatmalarına da imkan vererek tüketici farkındalığı yaratmakta ve işletmeciler nezdinde tutulan abonelik kayıtlarının güncelleştirilmesini de sağlamaktadır. Çalışmada açık hat kavramı tanımlanmakta, konuya ilişkin yapılan ikincil düzenlemelere ve bu düzenlemelere ilişkin hukuki değerlendirmelere yer verilerek Düzenleyici kararların etkileri incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: açık hatlar, elektronik haberleşme hukuku, tüketici, abone, abonelik kayıtları.

(IDENTITY FRAUDS IN ELECTRONIC COMMUNICATIONS SECTOR AND IMPACTS OF REGULATORY DECISIONS)

ABSTRACT

GSM services are one of the electronic communications services that are offered by authorized operators via standard subscription contracts. Identity frauds mostly arise while signing of the subscription contracts of pre-paid services or after conclusion of the contract by abusing personal credentials of that person. These kind of pre-paid GSM lines can be easily used in crimes and endanger public security as well as creating identity frauds. Regulatory decisions regarding this issue

* Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nda Bilişim Baş Uzmanı (buz@btk.gov.tr).

reduced identity frauds in pre-paid subscriptions and served the aim of protection of consumer and user interests. Regulatory decisions enable consumers to query the pre-paid subscriptions on themselves also operators can able to update subscription records that are held in their systems. This article is about identity frauds in pre-paid subscriptions and the effects of regulatory decisions and secondary legislation.

Keywords: *identity fraud, electronic communications law, consumer, subscriber, subscription records.*

1. GİRİŞ

Elektronik haberleşme hizmeti, yetkilendirilmiş işletmeciler eliyle, tüketiciler ile imzalanan tip abonelik sözleşmeleri üzerinden sunulmaktadır. Ülkemizde mobil telefon hizmeti sunan üç adet yetkilendirilmiş GSM işletmecisi mevcuttur. GSM hizmetlerini talep eden aboneler ‘ön-ödemeli’ abonelik veya ‘faturalı’ abonelik gerçekleştirebilmektedirler. Bunlar arasındaki en temel fark ön-ödemeli aboneliklerde işletmeci tarafından aboneye fatura gönderilmemesidir. 2013 yılı birinci üç aylık döneme bakıldığında ülkemizde mobil telefon hizmeti abonelerinin yaklaşık %60,9’unu ön ödemeli abonelerin oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. 2012 yılı itibariyle faturalı abonelerin oranı %36,4’ten %39,1’e yükselmiştir. Ön ödemeli abonelerin toplam abone sayısına oranı Avrupa Birliği üyesi ülkelerde %43 iken ülkemizde yaklaşık %61’dir¹.

Açık hat sorunu ülkemizde GSM işletmecileri tarafından sunulan ön-ödemeli mobil telefon hizmetlerinin aboneliği esnasında veya sonrasında kimlik bilgilerinin suistimal edilmesi ve/veya kimlik bilgisi üretilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu hatlar kontör dolandırıcılığı, kaçakçılık, terör gibi suç amaçlı alanlarda kullanılmakta olup, hattın kullanıcıya ulaşılması güç olduğundan gerçek suçlunun tespiti zorlaşmaktadır.

2. AÇIK HATLAR

2.1. Açık Hat Kavramı

Açık hat kişilerin bilgileri ve rızaları olmaksızın kimlik bilgileri suistimal edilerek adlarına açılan ve satışa sunulan ön-ödemeli hatlar olarak tanımlanabilir. Kişi bu hattın abonesi olarak görünmekte ve hatla ilişkilendirilebilecek her türlü eylemden sorumlu olmakla birlikte çoğu

---

¹ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Türkiye Elektronik Haberleşme Sektörü Üç Aylık Pazar Verileri Raporu, 2013 Yılı 1. Çeyrek, s. 42.

durumda hattın varlığından bile haberdar değildir. Aboneye fatura gelmemesi de bu durumun gerek hattın üzerine kayıtlı olduğu abone gerekse işletmeciler tarafından takibini de güçleştirmektedir.

Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği²'nin (Tüketici Hakları Yönetmeliği) “Abonelik Sözleşmeleri” başlıklı bölümü altında yer alan 15 inci maddesinde abonelik sözleşmelerin uygulanmasına ve anılan sözleşmelerin kurulması için gerekli belgeleri düzenleyen hükümlere yer verilmektedir.

Tüketici Hakları Yönetmeliğinin 15 nci maddesi, işletmecilerin abonelik sözleşmelerini eksiksiz tanzim etmesi ve sözleşmenin yanı sıra bireysel aboneliklerde vatandaşlık numarası ile kimlik belgesinin birer suretinin abonelik sözleşmesi ile birlikte muhafaza edilmesi yükümlülüğünü işletmecilere getirmektedir. İşletmeci tarafından, madde hükmünde yer verilen belgelerin eksiksizliği ve doğruluğu kontrol edilerek, gerekli teyit işleminin İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Merkezi Nüfus İdaresi Sisteminden (MERNİS) yapılması akabinde abonenin hattı kullanıma açılabilir. Maddede yer verilen bilgilerin doğruluğu onaylanmadan açılan hat ile ilgili olarak her türlü sorumluluk işletmeciye aittir. Hüküm bu anlamda belgelerin eksikliği halinde hattın açılmasını yasaklamamakla birlikte hattın açılması sonrasında maddede belirtilen belgelerin tamamlanması yükümlülüğünü getirmektedir. Belgelerin tamamlanmaması ya da muhafaza edilmemesi durumunda açılan hat ile ilgili her türlü sorumluluk işletmeciye ait kılınmaktadır.

2.2. Abonelik Sözleşmeleri ve Açık Hatlar

Bu noktada, elektronik haberleşme sektöründe hizmet alan tüketicilerle işletmeciler arasında abonelik sözleşmesi imzalanmasının gerekliliğinden kısaca bahsetmekte fayda görülmektedir. Tüketiciler ile abonelik sözleşmesi imzalanmasının en temel sebeplerinden birisi tüketicilerin korunması ve menfaatlerinin gözetilmesinin sağlanmasının bu şekilde mümkün olmasıdır.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun³ (EHK), BTK⁴'nin görev ve yetkilerini düzenleyen 6 ncı maddesinde “*Abone, kullanıcı, tüketici ve son kullanıcıların hakları ile kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına ilişkin gerekli düzenlemeleri ve denetlemeleri yapmak*”

² R.G., 28/07/2010, 27655.

³ R.G., 10.11.2008, 27050, Mükerrer.

⁴ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu.

BTK'nın görevleri arasında yer almaktadır. EHK'nın Abonelik Sözleşmeleri başlıklı 50 inci maddesi ise, *“Tüketiciler, elektronik haberleşme hizmetine abone olurken bu hizmeti sağlayan işletmeyle sözleşme yapma hakkına sahiptir ... Kurum, re'sen veya şikayet üzerine abonelik sözleşmelerini işletmecilerden isteyebilir, inceler ve değiştirilmesi uygun görülen hususları işletmeyle bildirir. İşletmeciler Kurum düzenlemelerine uygun olarak gerekli değişiklikleri belirtilen sürede yapmakla yükümlüdür ... Kurum bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirler.”* hükmünü getirmektedir.

EHK'nın 50 nci maddesi ile abonelik sözleşmesi yapılması tüketici açısından bir hak olarak düzenlenmiş olup, tüketiciler ile hizmet sunumuna ilişkin abonelik sözleşmesi imzalanması yetki belgesinde ve/veya ikincil düzenlemelerde açıkça düzenlenmiş olmadıkça işletmeci açısından da bir yükümlülük teşkil etmektedir. Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin 5 inci maddesi kapsamında, elektronik haberleşme hizmetlerinden yararlanan tüketicilerin *“elektronik haberleşme hizmeti sunan işletmecilerle abonelik sözleşmesi yapabilme hakkı”*na sahip olduğunu hükme bağlamaktadır.

“Tüketici” tanımının unsurları bu noktada önem kazanmaktadır. Bir mal ya da hizmeti satın alan alıcının tüketici sıfatını kazanabilmesi için, bir gerçek kişi veya tüzel kişiliği haiz olması, edinimin, kullanımın veya yararlanmanın ticari ve mesleki amaçlı olmaması gereklidir⁵.

EHK'nın 3 üncü maddesinde “abonelik sözleşmeleri”, işletmecinin bir bedel karşılığında dönemsel ya da sürekli olarak bir hizmet ve/veya mal teminini yerine getirmeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım çerçevesinde abonelik sözleşmelerinin temel nitelikleri;

- a) Sözleşmenin taraflarından birinin mevzuata uygun olarak yetkilendirilmiş işletmeci olması,
- b) Sözleşmenin sunulan telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin olarak tüketici ile işletmeci arasında akdedilmesi,
- c) Belirli bir bedel,
- d) Dönemsel veya sürekli olarak bir hizmet/mal temini şeklinde sıralanabilir.

Bu anlamda abonelik sözleşmeleri ile, tüketici belirli bir hizmeti belirli bir bedel karşılığında edinecek ve işletmeci ise söz konusu hizmeti belirli

---

⁵ ASLAN, s.1-9.

bir bedel karşılığında dönemsel veya sürekli olarak temin etme borcu altına girecektir. Sözleşme işletmecinin sunduğu elektronik haberleşme hizmetlerine ilişkin olarak kurulmalıdır. Bu hususlar genel hükümler kapsamında bir sözleşmenin abonelik sözleşmesi sayılabilmesi için asgari gerek koşullar olarak belirlenmiştir. Abonelik sözleşmeleri tip sözleşmeler olması hasebiyle genel hükümler kapsamında belirlenen şekil şartlarına da uyulması gerekmektedir.

Abonelik sözleşmelerinin kurulması esnasında mevzuat gereği talep edilen kimlik belgelerinin suistimal edilmesi sonucunda, kişilerin bilgileri ve rızası dışında kimlik bilgilerinin kullanılması suretiyle adlarına açılan ve satışa sunulan ön ödemeli GSM hatları, başka bir deyişle “açık hatlar” ortaya çıkmaktadır. Açık hatların suç amaçlı kullanılması sonucu kimlik bilgileri kullanılan kişiler mağdur olmakta, gerçek suçlunun tespiti zorlaşmakta hatta bazı durumlarda imkansızlaşmaktadır. Bu durum açık hatların sadece bireysel değil toplumsal refah ve huzur açısından da zararlı olduğunu ortaya koymaktadır.

2.3. Açık Hatların Veri Gizliliği ve Bilişim Suçları Açısından Değerlendirilmesi

Açık hat konusuna kişisel verilerin korunması açısından yaklaşıldığında, kişisel verilerin özel hukuk alanında hukuka aykırı olarak işlenmesi halinde korunmasına yönelik olarak uygulanacak doğrudan bir hüküm bulunmaması durumu zorlaştırmaktadır⁶. Kişisel verilerin sözleşmeye aykırı olarak işlenmesi genellikle Anayasa ve Medeni Hukuk tarafından korunan özel hayatın gizliliğini ihlal etmektedir⁷. Ayrıca sözleşmesel ilişki nedeniyle gerçekleştirilmesi gereken işlemler kişisel verilerin işlenmesini hukuka uygun kılmaktadır⁸. Ancak açık hatlarda temel sorun kişinin kendi kişisel alanında bulunan veya kendi imzaladığı sözleşme gereği teslim ettiği kişisel verilerinin gizliliğinin ihlali değildir. Açık hatlarda kişinin kimlik bilgileri kullanılarak onun adına bir sözleşme düzenlenmektedir. Bazı durumlarda ise birkaç kişiye ait veriler birleştirilerek hayali bir kişi yaratılmakta ve üretilen kimlik bilgileri kullanılarak hayali bir kişi üzerine açık hat açılmaktadır. Bu noktada veri gizliliği hükümlerinin uygulama alanı bulması mümkün görünmemektedir.

Konu bilişim suçları açısından ele alındığında, açık hatların bir bilişim suçu olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir. Bilişim suçları genel

⁶ ÖZDEMİR, s.94.

⁷ ÖZDEMİR, s.101.

⁸ BAŞALP, s.33.

olarak ceza hukuku anlamındaki suçların bilgisayar yoluyla işlenmesi olarak tanımlanmaktadır⁹. “Açık hatlar” ise kişiye ait kimlik bilgilerinin kullanılarak abonelik sözleşmesi düzenlenmesi ve bu sözleşmeye bağlı ön-ödemeli hattın satışa sunulması şeklinde ortaya çıkan ihlal olup, bilgisayar ve/veya bilişim teknolojilerinin kullanılması açık hat açılması ve/veya açık hatların satışa sunulması için gerek şart teşkil etmemektedir. Bu noktada açık hatların salt bilişim suçu olduğunu ileri sürmek pek de mümkün görünmemektedir. Açık hattın açılması sonrasında bu hat kullanılarak işlenen, dolandırıcılık, kaçakçılık, terör gibi suçlar ise açık hattın açılması noktasındaki kimlik bilgilerinin izinsiz kullanılması veya yayılmasından bağımsız suçlar olarak değerlendirilmelidir.

Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) ‘kişisel verilerin kaydedilmesi’ kenar başlıklı 135 nci maddesinde yer alan suçta, suçun konusu kişisel verilerdir ve gerçek kişi ile ilgili her türlü veri kişisel veri olarak kabul edilmektedir¹⁰. TCK’nın 243 üncü maddesinin gerekçesinde ise sistem içindeki bütün soyut unsurların “veri” terimi kapsamında yer aldığı ifade edilmektedir¹¹. Bu anlamda kişinin rızasının bu suçtaki temel hukuka uygunluk nedeni olduğu dikkate alındığında rızanın varlığı halinde veya belirli bir mevzuat hükmü gereğince kişisel verilerin kayda alınması bu suçu oluşturmayacaktır. Kişinin kendi rızası ile kişisel bilgilerini internet ortamına aktarması halinde bu verilerin başkası tarafından alınıp kaydedilmesi de 135 inci madde kapsamındaki suçu oluşturmayacaktır¹².

TCK’nın 136 ncı maddesi hukuka uygun olarak kaydedilmiş olsun veya olmasın kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkalarına vermeyi, ele geçirmeyi ve yaymayı bağımsız bir suç olarak tanımlamıştır. Bu suçun mağduru gerçek kişilerdir. Kanunda geçen ‘yayma’ kelimesi kişisel verilerin birden fazla kişiye verilmesini ifade etmekte olup bu eylemin yöntemi belirtilmemiştir. Elden ele, posta vb. gibi yöntemler ile yayma gerçekleştirilebileceği gibi internet ortamında da yayma oluşabilecektir¹³. Kişisel verilerin yayılması yazılı basın, gazete, radyo-tv veya sanal basın yoluyla da gerçekleştirilebilir¹⁴.

Açık hatlarda, kişinin kimlik bilgileri çalınarak o kişi adına açılan ön-ödemeli hatlar yoluyla haksız kazanç elde edilmesi söz konusudur. Açık hatlar

---

⁹ KARAGÜLMEZ, s.38.

¹⁰ KARAGÜLMEZ, s.227-229.

¹¹ ERDOĞAN, s.39.

¹² KARAGÜLMEZ, s.231-232.

¹³ KARAGÜLMEZ, s.233-236.

¹⁴ TAŞKIN, s.107.

kullanılarak işlenen dolandırıcılık vb. suçlar ise bu suçtan bağımsız olarak değerlendirilmelidir. Kişinin kimlik bilgilerinin kendi bilgisi ile açılan bir hat için yapılacak abonelik sözleşmesi kapsamında hukuka uygun olarak ve rızası ile verilmiş olması halinde dahi bu bilgilerin bayi çalışanları tarafından yayılması ve üzerine haberi olmadan çok sayıda hat açılması durumunda TCK'nın 136 ncı maddesindeki kişisel verileri yayma suçunun oluşacağı değerlendirilmektedir. Üzerine açık hat açılan kişi daha önce bir abonelik sözleşmesi yapmamış olsa dahi bu madde kapsamındaki kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi eyleminin oluşacaktır.

Bu noktada, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi tarafından verilmiş bir karara da kısaca değinmekte fayda görülmektedir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi E.2011-14119, K.2012/781 numaralı ve 24/01/2012 tarihli, oy birliği ile verilen kararında, kişiye ait kimlik bilgilerini ele geçiren şahısların telefon hattı satın alarak hırsızlık suçlaması ile yargılanarak beraat ettiği belirtilerek manevi tazminat isteminde bulunan davacının zarara uğramasından kimlik belgeleri alıp sözleşmeyi bayi olarak imzalarken gerekli özeni göstermeyen davalı şirket ile bayisini iyi seçmeyen ve onu yeterince eğitip denetlemeyen şirketin sorumlu olduğundan bahisle, konuya ilişkin olarak ilk derece mahkemesi tarafından verilen davanın reddi kararı söz konusu GSM Şirketinin bayisini iyi seçmemek ve yeterince eğitip denetlememekle davacının zarara uğramasından birlikte sorumlu oldukları ve ilk derece mahkemesi tarafından zarar kapsamının belirlenip davalılardan tahsiline karar verilmesi gerekirken davanın reddine karar verilmesi nedeniyle reddedilmiş olması sebebiyle Yargıtay tarafından bozulmuştur.

Bu anlamda söz konusu Yargıtay kararı gereğince, GSM Şirketi abonelik işlemlerini yapan bayisini iyi seçmek, bu konuda eğitmek ve denetlemek zorunda olup, kişisel bilgilerin ele geçirilmesini engellemek için gerekli özeni göstermek durumundadır. İşletmeci bu yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirmediği hallerde işlemi gerçekleştiren bayi ile birlikte müteselsil sorumluluk altında olacaktır.

Ayrıca, Kabahatler Kanunu'nun 8 inci maddesi gereğince, organ veya temsilci sıfatı ile GSM işletmecisi adına tüketiciler ile abonelik sözleşmesi imzalayan bayi ve/veya alt bayilerin ve burada çalışan personelin işlemiş olduğu kabahatten dolayı GSM işletmecisi aleyhinde de tüzel kişi olarak idari yaptırım uygulanması gerekmektedir¹⁵.

¹⁵ PARLAR, s.136-137.

3. DÜZENLEYİCİ KARARLAR VE ETKİLERİ

Bu makale kapsamında “düzenleyici karar” ifadesi ile BTK tarafından EHK’deki düzenleme yetkisine dayanılarak alınan, elektronik haberleşme sektöründe işletmecilerin faaliyetleri açısından düzenleyici hususlar içeren, sektörün yapısını etkileyen, tüketicilere doğrudan etkisi olan ve yönetmelik, tebliğ düzeyinde olmayan idari işlemler kastedilmektedir.

3.1. Ön-Ödemeli Bireysel Hat Sayısının Sınırlandırılması

Kişilerin bilgileri ve rızası dışında kimlik bilgilerinin kullanılması suretiyle adlarına açılan ve satışa sunulan “açık hatlar”ın ortadan kaldırılması ve elektronik haberleşme hizmeti alan tüketicilerin korunması amacıyla BTK tarafından alınan ilk düzenleyici karar 27.10.2009 tarihli ve 552 sayılı Karardır.

552 sayılı BTK Kararı ile, bir kişi adına aynı mobil telefon işletmecisi tarafından açılacak “ön ödemeli bireysel hat” sayısının Türk vatandaşları için on beş adet, yabancı uyruklular için üç adet ve abonelik tesis etmeye yetkili bir bayi tarafından aynı ay içerisinde bir kişi adına açılacak “ön ödemeli bireysel hat” sayısının ise dört adet ile sınırlandırılması hükme bağlanmıştır. Aynı Kurul Kararı ile mobil telefon hizmetlerinde yeni açılan ön-ödemeli bireysel hatta, hattın aktivasyonunu müteakip bir sefere mahsus olmak üzere, bu hattın kimin üzerine kayıtlı olduğuna dair ücretsiz bilgi mesajı gönderilmesi, mobil telefon işletmecileri tarafından abonelerine, çağrı merkezi kanalı veya yazılı başvuruları üzerine, kendi isimlerine kayıtlı “aktif ön-ödemeli bireysel hat” sayısını öğrenme imkanı tanınması hususları karara bağlanmıştır.

552 sayılı BTK Kararı 2010 yılı itibariyle GSM işletmecileri tarafından uygulanmaya başlanmış olup, bu karar hat tesisi konusunda getirdiği sınırlama ile düzenleyici karar olarak bir milat niteliği taşımaktadır. BTK tarafından Kurul Kararında yer alan hat sınırlamalarının tespiti amacıyla çeşitli incelemeler yapılmış ve sınırlamalar belirlenirken GSM işletmecilerinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde, makul bir ön ödemeli hat tüketicisinin yaklaşık olarak en fazla on beş adet ön ödemeli hat talep ettiği ve yirmi adetten fazla ön ödemeli hat satın almaya ise gönüllü olmadığı anlaşılmıştır. Kurul Kararında yabancı uyruklu kişiler açısından üst sınırın düşük tutulduğu ve açık hat açılma riskini en az seviyeye indirmek amacıyla, yabancı uyruklu kişiler üzerine açılacak ön ödemeli hat sayısının üç adet ile sınırlandırıldığı dikkati çekmektedir. Yabancı uyruklu kişilerin ülkemize

çoğunlukla turistik amaçlı ve geçici süreler için geldiği dikkate alındığında otel, tur şirketleri vb. kanalıyla pasaportlarının elde edilerek üzerlerine haberleri olmaksızın hat açılma riskinin Türk vatandaşlarına kıyasla oldukça yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Yapılan araştırmalarda yabancı uyruklu kişiler üzerine kayıtlı görünen ön-ödemeli bireysel hatların kullanıcılarının tamamına yakınının Türk vatandaşı olduğu anlaşılmıştır. Bu kişilerin çoğunluğu ise, kullandıkları hat için abonelik sözleşmesi imzalamadıklarını ancak uzun süredir hattı kullandıklarını ifade ederek hattın üzerine kayıtlı olan kişiyi bulmaları halinde devir işlemini gerçekleştirmek istediklerini ifade etmişlerdir. Bu durumun Türk vatandaşları üzerine kayıtlı açık hatların iyi niyetli kullanıcıları açısından da böyledir.

Bu noktada açık hat sorununun iki tarafı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birisi '*kimlik bilgileri suistimal edilen kişi*' yani '*haberi olmadan hat üzerine açılan kişi*' iken diğeri de bu hattın kullanıcısı olan kişidir. Hattın kullanıcısı uzun süredir iyi niyetle bu hattı kullanıyor ise numara ile bir bağlılık kurduğunu ve yeni bir hat almaktansa bu hattın sahibini bulup hattı kendi üzerine kaydettirmeyi istediği dikkati çekmektedir. Bir başka ifade ile, açık hat sorunu sadece açık hattın kapatılması ile ortadan kalkmamaktadır. Tersine hattın kapatılması o hattın iyi niyetli kullanıcısı açısından da bir mağduriyet oluşturmaktadır. Zira bu kişinin hatta ilişkin fesih dahil tarife değişikliği gibi abonelik sözleşmesine bağlı hiçbir işlemi yapma yetkisi olmamakla birlikte hattın kapatılması ile haberleşme imkanını kaybetmiş olacaktır. Bu hattın feshi ile yeniden aynı numara üzerinden abonelik sözleşmesi imzalamaya ise GSM işletmecilerinin uygulamaları izin vermemektedir. Hattın feshedilmesi ile birlikte numara havuza alınmakta ve 3 ila 6 ay arasında değişen süre boyunca hattın anonimleşmesi ve eski kullanıcısı ile irtibatının kesilmesi yani o hattın kullanıcısının artık hattı kullanmadığının anlaşılması için bekletilmektedir. Bu süreç sonunda o hat için abonelik sözleşmesi imzalanabilmektedir. Bu durum ise iyi niyetli açık hat kullanıcısının aleyhinedir. Zira hattın anonimleşmesi için havuzda bekletilen süre sonunda, kullanıcının hat ile bağlantısının kesilmesi o hattın tüketici gözündeki cazibesini ve talep nedenini ortadan kaldırmaktadır. Bu konuya ilişkin olarak aşağıda, 3.3 Aboneliğin Güncelleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar başlığı altında değerlendirmeler yer almaktadır

3.2. Mobil Hat Sorgulama Sistemi

Açık hatların önlenmesi amacıyla BTK 2012 İş Planına Mobil Hat Sorgulama Projesi dâhil edilmiştir. Söz konusu proje 2012 yılı içerisinde

yapılan çalışmalar sonucunda, GSM işletmecilerin işbirliği ile hazırlanmış ve 02.01.2013 tarihinde hayata geçirilmiştir. Proje temel olarak 552 sayılı Kurul Kararında yer alan mobil telefon işletmecileri tarafından abonelerine, çağrı merkezi kanalı veya yazılı başvuruları üzerine, kendi isimlerine kayıtlı “aktif ön-ödemeli bireysel hat” sayısını öğrenme imkanı tanınmasına ilişkin düzenlemenin geliştirilmesi niteliğindedir.

Mobil Hat Sorgulama¹⁶ sayfası, bireysel abonelerin üzerilerine kayıtlı aktif GSM numaralarını sorgulamalarını sağlamayı olanaklı hale getirmektedir. Bu uygulama ile GSM aboneleri, vatandaşlık numaraları ve GSM numaralarını kullanarak, üzerlerine kayıtlı bulunan aktif hatları web sayfası üzerinde sorgulama imkânına kavuşmaktadır. Uygulama üzerinden talebini gerçekleştiren abonenin, üzerine kayıtlı bulunan hatları görebilmesi için cep telefonuna gelen şifreyi, sayfadaki ilgili yere girmesi gerekmektedir. Böylece, kişisel bilgi kapsamına giren hat bilgilerinin başkası tarafından sorgulanmasının önüne geçilmiştir.

Mobil Hat Sorgulama Sayfası üzerinden, üzerlerine kayıtlı bulunan hatları öğrenebilen aboneler, bilgileri ve rızaları haricinde açılan hatları ilgili operatörle irtibata geçerek kapatma imkânına sahip olabilecektir. Mobil Hat Sorgulama hizmetinin internet üzerinden sunuluyor olması kullanım kolaylığını artırmakta ve daha fazla kişinin GSM hat bilgilerini bu yöntemi kullanarak öğrenebilme imkânı yaratmaktadır. Hizmet ayrıca, GSM işletmecileri nezdinde tutulan abonelik kayıtlarının da güncellenmesine önemli katkılar sağlamakta ve kimlik bilgilerinin suç amaçlı kullanımını azaltarak gerçek suçlunun yakalanması noktasında önemli katkılar yaratmaktadır.

Açık hatların hâlihazırda ortaya çıkmasındaki en büyük etkenin, işletmeciler tarafından abonelik işlemleri sırasında talep edilen belgeler arasında yer alan nüfus cüzdanı fotokopisi olduğu değerlendirilmektedir. Böylelikle, vatandaşlık numaraları sayesinde bayiler aracılığıyla tüketicilerin onayı ve bilgisi olmadan çok sayıda ön ödemeli hatlar açılmakta ve bu hatların suç amaçlı kullanılmasına zemin hazırlanmaktadır. Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin 15 inci maddesinde; işletmeciye anılan yönetmeliğe uygun şekilde düzenlenmiş abonelik sözleşmesinin eksiksiz tanzim edilmesi için aboneye ait vatandaşlık numarasının ve kimlik bilgilerinin muhafaza edilmesi yükümlülüğü getirilmiştir.

---

¹⁶ <https://hat-sorgulama.btk.gov.tr/>

22.05.2013 tarihli ve 216 sayılı BTK kararı¹⁷ ile abonelik işlemlerini gerçekleştiren bayi çalışanlarına ait ad, soyadı ve vatandaşlık numarası bilgilerinin işlemini yaptıkları abonelik sözleşmesi üzerinde yer alması uygulaması getirilmiş olup, bu durumda suistimali gerçekleştiren şahsın tespiti kolaylamış olmaktadır. Açık hatların azaltılması noktasında abonelik işlemlerinin sağlıklı ve şeffaf bir biçimde yürütülmesinin önem arz ettiği ve bu uygulamanın bireysel sorumluluğa indirgenmesi nedeniyle söz konusu suçta tevessül edecek bayii çalışanlarını caydırıcı etki yarattığı değerlendirilmektedir.

3.3. Aboneliğin Güncelleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

“Aboneliğin Güncelleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar başlıklı düzenleme” 26.09.2012 tarih ve 453 sayılı BTK Kararı ile onaylanmıştır. Düzenlemenin temel amacı, mobil telefon hizmetlerini, kendi adlarına imzaladıkları abonelik sözleşmesi olmadan kullanan kişilerin, kullandıkları hatları kendi üzerlerine kaydettirmek amacıyla abonelik işlemlerinin gerçekleştirilmelerine imkân sağlamaktır. Söz konusu Usul ve Esaslar ayrıca, işletmeciler nezdinde tutulan abonelik kayıtlarının güncelleştirilmesi amacını da gütmektedir.

Usul ve Esaslar, 1 Ekim 2013 tarihine kadar Usul ve Esasların ekinde yer alan taahhünameyi imzalayarak kullanıcısı oldukları hatları kendi üzerlerine kaydettirmek isteyen tüketicilere vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerle tabi olmaksızın işlem yapma imkânı sağlamaktadır. Eski abonelerin işleme 1 Ekim 2014 tarihine kadar itiraz hakkı mevcut olup süresinde itiraz etmeyen eski abonenin hakkı düşmektedir. Eski abonenin süresinde ve geçerli şekilde itiraz etmesi halinde hat yeniden eski abone adına kaydedilmekte ve kullanıcı ile imzalanmış olan yeni abonelik sözleşmesi feshedilmiş sayılmaktadır. Bu durumda kullanıcı ile imzalanan yeni abonelik sözleşmesinin itiraz süresinin sonuna kadar askıda kaldığı değerlendirilmektedir. İtiraz süresinin sona ermesi sonrasında kullanıcı ile imzalanan abonelik sözleşmesi her yönüyle geçerlilik kazanmaktadır.

Bu düzenleme yukarıda bahsedilen, iyi niyetle ve uzun süredir bir açık hattın kullanıcısı olan kişilere hattı üzerlerine kaydettirmeleri için bir imkân tanımaktadır. Zira, bu kişiler hattın sahibini tanımadıkları için devir işlemini gerçekleştirememektedirler. Bu durum da açık hatlar konusunda farklı bir açıdan tüketici mağduriyeti oluşturmaktadır. Usul ve Esaslar, bu koşullara sahip kullanıcılara hattın sahibini tanımasalar da hatta ilişkin geçmiş borç

¹⁷ http://www.btk.gov.tr/mevzuat/kurul_kararlari/kurul_kararlari_list.php

ve tüm yükümlülükleri kabul ettiğini taahhüt etmeleri halinde kendi adlarına abonelik sözleşmesi imzalama hakkı tanımaktadır. Kullanıcı, hattın eski abonesinin itiraz etmesi halinde abonelik sözleşmesinin feshedileceğini ve bu işleme itiraz etmeyeceğini de kabul ettiğini beyan etmektedir.

Usul ve Esaslarda dikkati çeken bir diğer husus da kurumsal abone/ bireysel abone ayrımı yapılmamış olduğudur. Başka bir ifade ile hattın eski sahibi bireysel abone de olsa kurumsal abone de olsa kullanıcı gerekli şartları sağlamak kaydı ile hattı üzerine alabilecektir. Bununla birlikte Usul ve Esaslar 5 inci maddesinde eski abonenin itirazını gerçek kişi aboneler ve tüzel kişi aboneler bakımından farklı düzenlemiştir. Söz konusu maddede; “... gerçek kişi eski aboneler itirazlarını T.C. kimlik numaraları ile resmi kimlik belgelerini ibraz etmek suretiyle yazılı dilekçe ile gerçekleştirirler, tüzel kişi eski aboneler itirazlarını vergi levhasını ibraz etmek suretiyle yazılı dilekçe ile gerçekleştirirler...” düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenleme, itiraz hakkını her iki durumda da eski aboneye tanımakta olup itirazın yazılı şekilde yapılacağını hüküm altına almaktadır. Ancak tüzel kişi aboneler itirazlarını vergi levhalarını ibraz etmek suretiyle, gerçek kişi aboneler ise vatandaşlık numaraları ve resmi kimlik belgelerini ibraz etmek suretiyle gerçekleştirebileceklerdir. Madde hükmünde ‘ibraz’dan bahsedildiği için söz konusu belgelerin bir suretinin alınması zorunluluğu bulunmamaktadır. Yazılı şekilde yapılacak itiraz başvurusu ilgili işletmecinin bayilerine yapılabileceği gibi genel müdürlüğüne de yapılabilir. Başvurunun şahsen yapılması gerekmektedir. İtiraz durumunda hat eski kullanıcıya iade edileceğinden yeni kullanıcı ile yapılmış olan abonelik sözleşmesi hattın eski abone adına yeniden kaydedilmesi ile feshedilmiş sayılacaktır. Hattın bu sebeple feshine kadar oluşan tüm borç ve yükümlülükler kullanıcıda kalacaktır. Daha açık bir ifade ile eski abone sadece hattın kendisini her türlü sorumluluktan arı olarak geri alacaktır.

Usul ve Esaslar’ın 6 ncı maddesinde yer alan, “işletmeciler gerekli kontrol sistemini oluşturmak suretiyle eksik ya da hatalı bilgiyi haiz aboneleri tespit etmek, aynı abone adına makul düzeyin üzerinde çok sayıda abonelik kaydının önlenmesi amacıyla bayilerini denetlemek, gereken yaptırımları bayilerine uygulamak ve suistimalin olduğuna kanaat getirmesi halinde hatların kapatılması dahil gerekli tedbirleri almak ve Kurumu bilgilendirmekle yükümlüdür...” hükmü İşletmecilere konuya ilişkin geniş yetki tanımaktadır. Bu hükmün yukarıda ifade edilen, Tüketici Hakları Yönetmeliği’nin 15 nci maddesinde yer alan, işletmecilerin abonelik sözleşmelerinin tanzimi

esnasında gerekli belgelerin eksiksizliğinin ve doğruluğunu kontrol ederek, gerekli teyit işlemini yapması sonrasında hattın kullanıma açılacağı ve bu bilgilerin doğruluğu onaylanmaksızın açılan hat ile ilgili her türlü sorumluluğun işletmeciye ait olacağını hükme bağlayan düzenlemenin bir tamamlayıcısı olduğu düşünülebilir. Usul ve Esaslar bu hükmünde işletmecilere, eğer eksik ve hatalı bilgi ile açılmış abonelikler varsa veya bir abone adına makul düzeyin üzerinde hat açılmışsa bu durumu inceleme altına alma ve gerekirse hatları kapatma ile yükümlülüğü getirmektedir. Hüküm bu noktada “makul düzeyin üzerinde çok sayıda” ifadesi ile bir hat sayısı belirtmemiş olup ‘suistimalin olduğuna kanaat getirmeye yetecek düzeyde aynı abone adına hat açılması’ durumlarına işaret edilmiştir. İşletmeci bu tip durumlarda bayilerini ve satış kanallarını denetlemek ve gerekli tedbirleri almak ile yükümlü kılınmıştır. Zira GSM işletmecileri, hizmetin sunumuna ilişkin BTK ile imzaladıkları imtiyaz sözleşmesi hükümleri gereğince, sunmakta olduğu hizmeti abonelerine ulaştırırken çalıştığı tüm bayilerinin ve alt-bayilerinin iş ve eylemlerinden sorumludur. Başka bir deyişle, imtiyaz sözleşmesi hükümleri gereği GSM işletmecileri, şirket olarak sorumluluk altında olup bayi ve alt-bayileri ile burada çalışan personelin iş ve eylemlerinin mevzuata uygunluğundan sorumludur. Bu nedenle işletmeciler, bu birimleri eğitmek, faaliyetlerini denetlemek ve gereken tedbirleri almak ile yükümlüdür. BTK ise imtiyaz sözleşmesi ile GSM işletmecilerine gördürülen kamu hizmetinin asli sahibi olarak söz konusu işletmecileri denetleyebilir veya denetletebilir.

Usul ve Esasların 6 ncı maddesinde geçen ‘gerekli tedbirlerin alınması’ yoruma muhtaç bir ifade olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum aslında konunun somut olay bazında değerlendirilmesi gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Gerekli tedbirlerin alınması; suistimale ilişkin durumun bayi kaynaklı olduğunun tespit edildiği durumlarda, işlemi yapan bayiye, bayilik sözleşmesi gereği uyarı, para cezasının veya kapatma dahil yaptırım işleminin uygulanması olabileceği gibi söz konusu bayinin açık hat satışı yaptığının ilan edilmesi ve diğer işletmecileri bildirilmesi şeklinde de olabilir. Suistimale ilişkin durumun gerçek kişi kaynaklı olduğunun anlaşıldığı durumlarda ise hatların kapatılması ve söz konusu kişinin savcılığa sahte belge düzenlemek nedeniyle ihbar edilmesi gerekmektedir. Ancak uygulamada hattı açan gerçek kişinin tespitinin kolaylıkla mümkün olmadığı dikkate alındığında işletmecinin açık hat şüphesi taşıyan çok sayıda hat olduğunu tespit ettiği durumlarda öncelikle alacağı tedbir bu hatların askıya alınması ve akabinde kapatılması şeklinde gerçekleşmelidir. Zira açık hattın suç amaçlı kullanımı

söz konusu olduğunda en önemli husus bu hattı kimin açtığına tespiti değil, öncelikle bu hattın suç amaçlı kullanımının önüne geçilmesinin olduğu değerlendirilmektedir. Açık hattın kim tarafından açıldığına tespiti idari ve adli bir süreç gerektirmekte olup, bu tespit o hat kapatılmış olduktan sonra da yapılabilecektir. Bu anlamda şüpheli hatların askıya alınmasının ve/veya kapatılmasının madde hükmünde ifadesini bulan ‘alınması gerekli tedbirler’ arasında en önceliklisi olduğu düşünülmektedir.

3.4. İdari Yaptırımlar

Açık hatlara ilişkin abone mağduriyetlerinin yaşanmamasını teminen ön araştırma ve soruşturma süreçlerinin tamamlanması akabinde, konuya ilişkin 552 sayılı BTK Kararı başta olmak üzere ilgili mevzuata aykırı davranan GSM işletmecilerine 21.03.2012 tarih ve 125 sayılı BTK Kararı ile idari yaptırım uygulanmıştır.

125 sayılı BTK Kararı¹⁸ kapsamında, Telekomünikasyon Kurumu Tarafından İşletmecilere Uygulanacak İdari Para Cezaları ile Diğer Müeyyide ve Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin, “*Aşağıda belirtilen hallerde, işletmecinin bir önceki takvim yılındaki cirosunun % 2’sine (yüzde iki) kadar idari para cezası uygulanır.*

a) İşletmecinin, tüketici haklarına ilişkin kurum düzenlemeleri ve yetki belgesinden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemesi...” hükmünü içeren 11 inci maddesinin (a) bendi uyarınca Turkcell İletişim Hizmetleri AŞ’ne 2010 yılı cirosunun % 0,1’i (binde bir) oranında, Avea İletişim Hizmetleri AŞ’ne 2010 yılı cirosunun % 0,1’i (binde biri), Vodafone Telekomünikasyon AŞ’ne 2010 yılı cirosunun % 0,08’i (onbinde sekiz) oranında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Söz konusu idari para cezaları BTK tarafından tahsil edilmiştir.

Avea ve Vodafone 125 sayılı BTK Kararını hukuka aykırılık iddiası nedeniyle idari yargı mercilerinde dava konusu etmiş ve iptalini talep etmiştir. Söz konusu işletmeciler söz konusu davalarda temel olarak abone mağduriyetinin gerçekleşmediğini ve bu nedenle idari yaptırım uygulanmasına gerek olmadığını, gerekli tedbirlerin şirketleri tarafından alındığını iddia etmişlerdir. Bu davalar hakkında yürütmenin durdurulması talepleri reddolunmuş olup, davalar idari yargı mercilerinde görülmeye devam etmektedir. Turkcell tarafından söz konusu idari işlem aleyhine iptal davası açılmamıştır.

---

¹⁸ http://www.btk.gov.tr/mevzuat/kurul_kararlari/kurul_kararlari_list.php

3.5. Düzenleyici Kararların Etkileri

Açık hatlara ilişkin alınan düzenleyici kararlar temel olarak açık hat açılmasının önüne geçilmesi ve abonelik kayıtlarının güncellenmesi amaçlarına hizmet etmektedir. Bu kararların uygulanması işletmecilerin bayi sistemlerinde bazı değişikliklerin yapılmasını gerektirmiş ve bayi bilgilendirmeleri ve denetimlerinin sıklaşmasına da neden olmuştur. Bu türden işletmeci uygulamalarının hayata geçirilmesi, abonelik sözleşmesi yapılırken oluşabilecek suistimallerin en aza indirilmesi açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Açık hatlara ilişkin olarak alınan ilk düzenleyici karar özelliğini taşıyan 552 sayılı BTK Kararı ön-ödemeli hat sayısına üst sınır getirmesi dolayısıyla, bir kişi adına açılacak hat sayısı için yasaklayıcı bir hüküm bulunmamasından dolayı oluşan çoklu açık hat açılması ve satışa sunulması uygulamasını büyük ölçüde engellemiştir. Bu düzenleyici kararın uygulanmaya başlandığı 2010 yılı sonrasında yeni açık hat açılması ve piyasaya sürülmesi pek mümkün olmamakla birlikte 2009 yılı ve öncesinde açılmış olan açık hatlar varlıklarını devam ettirmiş ve el değiştirmişlerdir.

Mobil hat sorgulama sisteminin yürürlüğe girmesi ile tüketici farkındalığı artırılmış ve aboneler kendi üzerlerine açılmış olan açık hatların varlığını öğrenmeleri akabinde bu hatların kapatılmasını sağlama olanağına kavuşmuşlardır. Bu uygulama sayesinde varlığını devam ettiren ve büyük ölçüde 2009 yılı ve öncesinde açılmış olan açık hatların da kapatılması mümkün olmuştur. Mobil hat sorgulama sisteminin kullanıma açılmasından itibaren ilk hafta içerisinde 313 bin kişi başvurarak hat sorgulaması gerçekleştirmiştir. Sorgulama sonucunda, bir kişinin üzerine kendi bilgisi ve rızası haricinde 265 adet ön-ödemeli hat açıldığı ve bu hatların başkaları tarafından kullanıldığı anlaşılmıştır. Mobil hat sorgulama sistemi sayesinde 1800 kişi adlarına 10 adetten fazla hat açıldığını öğrenirken, 12 binden fazla kişinin üzerinde bilgisi ve rızası dışında 5 ayrı hattın kayıtlı olduğu belirlenmiştir.

Aboneliğin Güncelleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar kapsamında, bir başkasına ait hattı kullanan kişiler taahhütname imzalayarak bu hatlara dair kendi adlarına abonelik sözleşmesi imzalama imkanına kavuşmuşlardır. 30/04/2013 tarihi itibarıyla söz konusu uygulamadan faydalanarak kullandıkları hatları üzerine alan tüketici sayısı 446.524'e ulaşmıştır¹⁹. Usul ve Esaslar ile tanınan imkan 2013 yılı Ekim ayına kadar devam edeceğinden kullandığı hattı üzerine alan kişilerin sayısının artacağı değerlendirilmektedir.

¹⁹ <https://tuketici.btk.gov.tr/haber/?id=86>

4. SONUÇ

Elektronik haberleşme sektöründe kişilerin bilgileri ve rızaları dışında kimlik bilgileri suistimal edilerek adlarına açılan ve satışa sunulan ön-ödemeli hatlar olarak tanımlanabilen açık hatların suç amaçlı kullanımı halinde hattın abonesi olarak görünen kişi hatla ilişkilendirilebilecek her türlü eylemden sorumlu tutulmakta ve zarar görmektedir. Açık hatların suç amaçlı kullanımı toplum ve kamu güvenliği açısından da suçlunun takibi ve suçun tespitinin olanaksızlaşması nedeniyle bazı sorunlar yaratmaktadır.

Açık hatlara ilişkin düzenleyici kararlar hat sayısına getirilen üst sınır uygulamaları ile açık hat sayısının azaltılmasına katkı sağlamıştır. Kişilerin üzerlerine kayıtlı hatları sorgulamasına imkân veren mobil hat sorgulama hizmeti ise tüketicilerin tanımadıkları hatlardan haberdar olmaları ve bu hatları kapatmalarına imkan vererek mağduriyetlerin önüne geçmektedir. Aboneliğin Güncelleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar başlıklı düzenleme ise, kullanıcılara kullandıkları hatlara ilişkin kendi adlarına abonelik sözleşmesi imzalamalarını olanaklı kılarak abonelik kayıtlarının yenilenmesine faydalı olmaktadır. Konuya ilişkin yapılan düzenlemelerin, ön-ödemeli bireysel hat sayısına üst sınır getiren 552 sayılı BTK kararı başta olmak üzere, abonelik kayıtlarının yenilenmesi olanağını sağlayan “Aboneliğin Güncelleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar”ın, abonelik sözleşmelerini gerçekleştiren bayi çalışanı bilgilerinin elde edilmesi ve kayıt altına alınması içeren 216 sayılı BTK kararının ve 02.01.2013 tarihinde BTK tarafından GSM işletmecilerinin işbirliği ile hayata geçirilen Mobil Hat Sorgulama Hizmetinin “açık hatlar” sorununun ortadan kaldırılması yönünde elektronik haberleşme sektöründe atılan en önemli adımlar olduğu değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- ASLAN İsmail Yılmaz. Tüketici Hukuku, b.3, Bursa 2006.
- BAŞALP Nilgün. Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, b.1, Ankara 2004.
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Türkiye Elektronik Haberleşme Sektörü Üç Aylık Pazar Verileri, 2013 Yılı 1. Çeyrek Raporu.
- ERDOĞAN Yavuz. Türk Ceza Kanununda Bilişim Suçları, b.1, İstanbul 2012.
- KARAGÜLMEZ Ali. Bilişim Suçları ve Soruşturma Kovuşturma Evreleri, b.1, Ankara 2005.
- ÖZDEMİR Hayrunisa. Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, b.1, Ankara 2009.
- PARLAR Ali. Açıklamalı İçtihatlı Kabahatler Kanunu, b.1, Ankara 2012.
- TAŞKIN Şaban Cankat. Bilişim Suçları, b.1, Bursa 2008.

BOŞ